

METODY I TECHNIKI ZACHEĆCAJĄCE DO CZYTANIA KSIĄŻEK

Zajęcia rozrywkowe. Gry i zabawy czytelnicze

Pragnienie zabawy tkwi w naturze dziecka, a i dorośli chętnie oddają się np. rozwiązywaniu krzyżówek. Zasada: **bawiąc uczyć powinna mieć szerokie zastosowanie w praktyce szkolnej.**

Gry i zabawy czytelnicze sprawiają przyjemność przede wszystkim dzieciom odczytanym, umacniając w nich przekonanie o wartości czytania. Uczestnicząc w grach zespołowych dzieci z mniejszym doświadczeniem czytelniczym poszerzają swoją wiedzę, ucząc się od innych. Rozwiązywanie krzyżówek skłania do poszukiwania informacji w encyklopediach, słownikach i innych wydawnictwach informacyjnych.

Zabawowe formy rozwijają spostrzegawczość, myślenie, pamięć, refleks, zaspokajają potrzebę aktywności dziecka. Formy rozrywkowe szczególnie dużym powodzeniem cieszą się **wśród dzieci młodszych.**

W czytelni można udostępniać teczki z wyciętymi z czasopism przeznaczonych na makulaturę szaradami, rebusami, krzyżówkami i zagadkami, naklejonymi na kartkach bloku rysunkowego wraz z rozwiązaniami umieszczonymi na odwrocie. Warunkiem korzystania z tych materiałów jest wpisywanie ołówkiem rozwiązań i po zakończeniu pracy wytarcie gumką zapisów. Można sporządzić zestawy gier stolikowych (układanki, rozsypanki) i udostępniać je w kopertach grupkom dzieci w czytelni.

Gry i zabawy czytelnicze dzielą się na: **stolikowe, słowne i ruchowe.**

Do gier stolikowych zaliczamy czynności wykonywane przy stolikach indywidualnie lub grupowo, a więc wszelkiego rodzaju **konkursy** wymagające pisania (np. kto w ciągu 5 minut napisze najwięcej tytułów baśni, książek z imionami, kolorami, z nazwami geograficznymi; kto najprędzej wypisze alfabet tytułów). Są też **rozsypanki** (paski papieru z wyrazami, z których trzeba ułożyć tytuły książek i przyporządkować je ich autorom), **układanki** (np. pocięte na fragmenty ilustracje do książek), **gry w karty**, jak „Piotruś literacki”, **zgadywanki, rebusy, krzyżówki.**

Gry słowne prowadzone z całą grupą uczestników. Należą do nich np.:

- **Licytacja tytułów książek.** Prowadzący ogłasza licytację utworów jednego pisarza lub o określonej tematyce. Uczestnicy podnosząc rękę zgłaszają tytuły. Prowadzący wolno wypowiada formułę, czekając na kolejne zgłoszenia. Wygrywa licytację ten, czyj tytuł został wywołany po raz trzeci, a nikt przedtem nie zgłosił następnego.
- **Bigos literacki** – opowiadanie złożone z fragmentów znanych utworów, stanowiące logiczną całość. Zadaniem uczestników gry jest wynotowanie jak największej liczby tytułów i ich autorów.
- **Ukryte tytuły** – opowiadanie, w które zostały wplecione tytuły utworów lub czasopism, których największą ilość trzeba wynotować.
- **Konkurs 20 pytań** – zgadujący wychodzi z sali, a grupa ustala jakiego bohatera książki ma reprezentować. Jego zadaniem jest odgadnięcie przy pomocy pytań, kim jest. Pytania muszą być tak sformułowane, aby można na nie odpowiedzieć „tak” lub „nie”.

Gry ruchowe

- **Zabawy z piłeczką.** Prowadzący podaje np. nazwisko pisarza i rzuca piłeczkę w kierunku wybranego ucznia, który musi wymienić jego imię lub odwrotnie. Może to być nazwisko pisarza i tytuł utworu, tytuł książki i bohater itp.
- **Sztafeta** – uczestników dzieli się na dwie grupy, ustawione gęsiego. Zadaniem sztafet jest wypisanie np. w kolejności alfabetycznej nazwisk autorów lub tytułów książek od A do Z na kartkach papieru, położonych na stolikach przed każdym rzędem. Wygrywa ten rząd, który szybciej wykona zadanie.
- **Gra, zwana „Kim”.** Uczestnicy podchodzą do stolika, na którym są wyłożone książki (10-12 tytułów). Przez kilka minut oglądają je, starając się zapamiętać autorów i tytuły. Po powrocie na miejsca zapisują to, co zapamiętali. Wygrywa ten, kto najwięcej pozycji poda prawidłowo.

Jeżeli w grze są przewidziane fanty, na końcu następuje ich wykupywanie poprzez np. recytację wiersza, opowiadanie treści książki czy baśni, zachętę do przeczytania jakiejś książki, bycie encyklopedią itp.

Małe formy teatralne

Są odmianą żywego słowa, w którym przekaz słowny zespala się z innymi środkami ekspresji, jak mimika, gest, ruch, śpiew, muzyka, strój charakteryzujący daną postać, rekwizyty, dekoracje.

- **Recytacje.** Do recytacji indywidualnej nadają się wiersze, bajki, fragmenty prozy. Recytacja zbiorowa jest trudniejsza w przygotowaniu, ale tekst wypowiedziany chórem silniej oddziałuje na słuchaczy (nadają się raczej wiersze patriotyczne, żołnierskie, patetyczne). Należy opracować odpowiednie ustawienie zespołu, podział na grupy, wyróżnić solistów i rozplanować przemieszczanie się członków zespołu w trakcie recytacji. **Melodeklamacja** jest recytacją indywidualną lub zbiorową z podkładem muzycznym. Muzyka musi harmonizować z treścią wygłaszanego tekstu.
- **Inscenizacja.** Zawiera elementy gry teatralnej: aktorzy za pomocą słowa, mimiki, gestu i ruchu odtwarzają treść utworu. Inscenizacja może przybierać formę spontanicznej zabawy, gdy po odczytaniu przez bibliotekarza czy nauczyciela wiersza, bajki lub krótkiej baśni dzieci przydzielają sobie role i próbują odtworzyć poznany tekst, posługując się dialogiem i grą sceniczną. Partię narracyjną wygłasza lub czyta bibliotekarz, nauczyciel lub starszy uczeń. Dzieci mogą też inscenizować własne krótkie opowiadania, baśnie, wiersze, przygotowując wcześniej rekwizyty, stroje bodaj symbolicznie charakteryzujące postacie.
- **Montaż literacki (poetycko-muzyczny)** jest formą zbliżoną do recytacji zbiorowej. Stanowi połączenie utworów literackich jednego autora lub kilku, czasami powiązanych za sobą komentarzem, wygłaszanych solowo i chóralnie, ilustrowanych muzyką i efektami akustycznymi.
- **Teatr lekturalny (przy stoliku)** jest prostą i łatwą formą prezentacji utworów literackich – baśni, powieści, opowiadań, w których obficie występuje dialog. Narrator i aktorzy odtwarzający role poszczególnych postaci siadają wokół stolika, przed sobą mając ewentualnie napisy informujące o tym kim są. Narrator w swobodnej gawędzie przedstawia akcję utworu, a w odpowiednim momencie włączają się, odczytując monologi lub dialogi, występujący w nim bohaterowie. Oprócz narratora, który powinien płynnie opowiadać, wykonawcy nie muszą uczyć się ról na pamięć, jednak powinni sprawnie czytać tekst, nawiązując ze sobą kontakt wzrokowy.

- **Teatr kukielkowy** jest chętnie odbierany przez dzieci młodsze. Przygotowanie przedstawienia kukielkowego wymaga jednak dość dużego nakładu czasu: przygotowania scenariusza, wyćwiczenia umiejętności jednoczesnego poruszania kukielką i wyraźnego, donośnego wypowiedzenia kwestii i wykonania kukielek. Może to być „teatr supełków”, w którym lalki wykonuje się z włóczki, gałganków, waty, kolorowych guzików. Można też organizować teatr jarzynek (postacie wykonane z marchwi, buraków, cebuli, ziemniaków, wydmuszek z jaj), np. inscenizując „*Na straganie*” Brzechwy. Do przedstawienia kukielkowego wystarczy w drzwiach czytelnicy czy innego pomieszczenia zawiesić koc na wysokości odpowiadającej wzrostowi aktorów. Odmianą teatru kukielkowego może być **teatr cieni** rzucanych na ścianę lub ekran za pomocą lampy i wyciętych z kartonu sylwetek postaci z towarzyszeniem dialogu. Można zachęcić też uczniów starszych klas wykazujących zamiłowanie teatralne do reżyserowania przedstawień kukielkowych.

Wszystkie formy teatralne sprzyjają rozwojowi u uczniów zainteresowań i uzdolnień artystycznych – recytatorskich, teatralnych, muzycznych, plastycznych, uczą twórczego uczestnictwa w kulturze.

Inne metody zachęcające do czytania książek

- **Tworzenie projektów okładek, stron tytułowych ulubionych książek.**
- **Przygotowanie własnych propozycji reklamy książki.**
- **Zamieszczanie informacji na temat czytelnictwa uczniów na stronie internetowej szkoły.**
- **Organizowanie uroczystości**, np. „Święto książki”, „Wybieramy książkę roku w klasach I-III”, „Pasowanie na czytelników uczniów klasy I” (w programie: zwiedzanie biblioteki, poznanie regulaminu, obejrzenie wystawki najładniejszych i najciekawszych książek dla dzieci, odczytanie chórem „życzeń książki”, ślubowanie „dobrego czytelnika”, indywidualne pasowanie każdego ucznia na czytelnika, ewentualnie montaż, inscenizacja w wykonaniu starszych kolegów, obdarowanie pierwszoklasistów zakładkami do książek).
- **Konkursy plastyczne.**
- **Organizowanie zajęć** (głośnego czytania, opowiadania baśni, zajęć manualnych, wycieczek).

- **Czytanie z podziałem na role** (do zastosowania zarówno w szkole, jak i w domu).

Opracowanie: G. Zawadzka, B. Sobczak-Osewska na podstawie J. Andrzejewska: Bibliotekarstwo szkolne. Teoria i praktyka. T. 2, Praca pedagogiczna biblioteki. Warszawa 1996